

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkkö

21.8.2018

Rajavartiolaitoksen esikunta
sähköpostitse
rajavartiolaitos@raja.fi
VPRVLEoikeudellinenenosasto@raja.fi

Viite: SM057:00/2016

Tullin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Tulli kiittää sille varatusta tilaisuudesta lausunnon antamiseen otsikkoasiassa.

Esityksen tavoitteena on saattaa henkilötietojen käsittelyä Rajavartiolaitoksessa koskeva lainsäädäntö ajan tasalle siten, että sääntelyssä huomioidaan EU –tason uudistunut tietosuojalainsäädäntö sekä kansalliset lainmuutostarpeet. Hallituksen esitysluonnoksen (muun muassa kappale 3.1) mukaan tavoitteena on myös eduskunnan edellyttämällä tavalla selkeyttää rakenteellisesti ja sisällöllisesti voimassa olevaa Rajavartiolaitoksen henkilötietolakia. Tullin käsityksen mukaan ehdotettavat säännökset täyttävän hyvin niille asetetut tavoitteet.

Ehdotettavan henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettavan lain 2 §:n mukaan kyseinen laki täydentäisi erityislakina yleissäädöksiä, joita ovat EU:n tietosuoja-asetus ja sitä täydentävä kansallinen tietosuojalaki. Lisäksi osaan rajavartiolaitoksen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan kansallista rikosasioiden tietosuojalakia, jolla pannaan täytäntöön EU:n tietosuojadirektiivi.

Samalla ehdotetaan muutettavaksi 18:aa muuta lakia, joista tullitoimintaa koskevat ainakin tullilakiin sekä poliisiin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annettuun lakiin ehdotettavat muutokset ja joita käsitellään tässä lausunnossa alempana.

Nykyiseen Rajavartiolaitoksen henkilötietojen käsittelyä koskevaan lainsäädäntöön verrattuna oleellinen systemaattinen muutos on se, että ehdotuksessa ehdotetaan luovuttavaksi nykyisen lainsäädännön niin sanotusta rekisteri- ja tietojärjestelmäkohtaisesta sääntelystä. Sen sijaan ehdotettava uusi Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki säätelisi henkilötietojen käsittelyä käsittelytarkoituksittain eriteltyin säännöksin. Tullin käsityksen mukaan tämä uusi jaottelu on sopuosinnassa EU:n uuden tietosuojalainsäädännön kanssa ja on tältä osin yhdenmukainen myös esimerkiksi poliisiin ja Tullin uusien henkilötietolakiehdotusten kanssa.

Toisaalta Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki poikkeaisi mainittujen viranomaisten laeista muun muassa siinä, että yleiset tiedonsaantisäännökset olisivat Rajavartiolaitoksen henkilötietolaissa, kun ne Tullin ja poliisiin osalta ovat nykyään ja

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkkö

21.8.2018

vastaisuudessaakin näitä koskevissa toimivaltuuslaeissa. Tulli katsoo, että tälle poikkeamalle on hallituksen esitysluonnoksessa (muun muassa 3.2.3) esitetty ymmärrettävät perusteet.

Valmisteilla oleva luonnos hallituksen esitykseksi henkilötietojen käsittelystä Tullissa on ollut lausuntokierroksella kesän aikana. Tulli haluaa kiinnittää rajavartiolaitoksen esikunnan huomion erityisesti tietosuojavaltuutetun toimiston tuohon luonnokseen antamaan lausuntoon (Dnro 3706/91/2018), jossa otetaan kantaa nyt ehdotetun sääntelyn kanssa lähes vastaavanlaiseen sääntelyyn Tullin osalta muun muassa sääntelytekniikan ja säätämisedellytysten osalta.

Eräisiin esityksen yksityiskohtiin Tulli pyytää saada kiinnittää huomiota seuraavasti:

Laki henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa

Henkilötietojen käsittelyä rajavalvonnassa ja rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi koskevan 5 § 1 momentin 7 kohdan mukaan rajavartiolaitos voisi käsitellä muun muassa tietoja muiden rajavalvontaviranomaisten toiminnasta ja kokoonpanosta. Pykälätekstissä taikka sen perusteluissa ei asiaa selvennetä, mutta säännös näyttää mahdollistavan myös Tullin virkamiesten henkilötietojen käsittelyn ainakin silloin, kun on kyse tullilain 31 §:n mukaisten rajavalvontatehtävien suorittamisesta. Tulli ehdottaa, että säännöksessä säädettäisiin yksityiskohtaisesti siitä, millaisissa tilanteissa, missä laajuudessa ja millaisin edellytyksin ja rajoituksin Tullin virkamiesten henkilötietoja säännöksen nojalla käsiteltäisiin.

Tullilain muutos

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi rajatarkastus –otsikoitua tullilain 31 pykälää. Säännöksestä poistettaisiin teksti, joka oikeuttaa Tullin rajatarkastuksen toimittamisen yhteydessä käyttämään rajanylityspaikalla teknisessä valvonnassa kertyvää kuvaa ja ääntä siten kuin siitä säädetään rajavartiolaiton 31 §:ssä rajavartiolaitoksen osalta. Säännöksen perustelujen mukaan muutos johtuu siitä, että kyseinen rajavartiolaiton 31 § ehdotetaan kumottavaksi. Niin ikään perustelujen mukaan Tullin oikeus käyttää kyseisiä tallenteita ei käytännössä muuttuisi.

Tullilain 31 §:stä edellä kerrotuin tavoin poistettavasta teknisen valvonnan kuvan ja äänen käyttöön oikeuttavasta valtuudesta säädettäisiin ehdotuksen mukaan rajavartiolaitoksen henkilötietolain 30 ja 31 pykälissä. Kyseinen 30 § koskee tietojen luovuttamista toiselle rikosasioiden tietosuojadirektiivissä tarkoitettulle viranomaiselle, kuten Tullille rikostorjunnallisiin tarkoituksiin. Vastaavasti 31 § Tullin osalta koskee tiedon luovuttamista muun muassa henkilötiedon alkuperäistä käyttötarkoitusta vastaaviin tehtäviin.

Tulli ei näe ongelmaa siinä, että säädöspohja mainitun teknisen valvonnan tallennettietojen osalta muuttuisi edellä kerrotun mukaisesti. Sen sijaan, koska ainakin teknisen valvonnan kuvatallenteet sisältävät erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvaa tietoa, saattaa ongelmaksi tulla se, että mainittujen pykälien viimeisten momenttien mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen luovuttaminen edellyttää niin sanottua välttämättömyysperustetta. Tällaisen perusteen olemassa olon tulisi kuitenkin katsoa olevan täyttyneenä ’oletusarvona’ silloin kun tallenteita joko teknisen yhteyden avulla tai muutoin luovutetaan Tullille.

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Juha Vilkkö

21.8.2018

PTR –lain muutos

Samassa yhteydessä ehdotetaan muutettavaksi poliisiin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annettua lakia. Sen 6 pykälään lisättäväksi ehdotettavan uuden 6 momentin mukaan Rajavartiomiellä olisi oikeus PTR-rikostiedusteluyksikössä käsitellä tietoa, joka on hankittu sellaisella menetelmällä, joka ei ole rajavartiomiehen käytettävissä. Ehdotuksen perustelujen mukaan säännöksen käyttöalaa olisivat esimerkiksi liikenteenharjoittajilta saatavat matkustaja- ja miehistöluettelot, jotka muut PTR –viranomaiset eli poliisi ja Tulli saavat voimassa olevan lainsäädäntönsä perusteella. HE –luonnoksessa ehdotettu momentin sanamuoto huomioon ottaen se voisi kuitenkin tosiasiallisesti kattaa useita muitakin tilanteita, jossa tieto on saatu toisen PTR –viranomaisen valtuuksien perusteella. Koska säännöksellä siis ei ole tarkoitus laajentaa rajavartiomiehen tiedonkäsittelyvaltuuksia näitä matkustaja- ja miehistöluetteloita laajemmalle, ehdottaa Tulli, että säännöksen sanamuotoa muutetaan kuuluvaksi seuraavasti:

”Rajavartiomiellä on PTR-rikostiedusteluyksikössä oikeus käsitellä matkustaja- ja miehistötietoa, joka on hankittu sellaisella menetelmällä, joka ei ole rajavartiomiehen käytettävissä.”

Säännöksen perusteluissa tulisi lisäksi todeta, että tietojen käsittelyn mahdollistaminen ei luo rajavartiomiehelle muuta toimivaltuutta toimia itse asiassa. Tässä yhteydessä Tulli haluaa myös tuoda esille sen, että sikäli kuin rajavartiomies havaitsee tullitoiminnan kannalta olennaista tietoa käsittelynsä aikana, tulee tällainen tieto välittää toimivaltaiselle viranomaiselle, tässä tapauksessa siis Tullille.

Jos kyseistä säännöstä ei muuteta Tullin edellä ehdottoman mukaiseksi, vaan tavoitteena olisi ehdotettua kirjausta laajempi toimivaltuuslaajennus, tulisi PTR –lain toimivaltuussäännöstä tarkastella symmetrisesti kaikkien PTR –rikostiedusteluyksikössä toimivien viranomaisten osalta. Tällainen muutos edellyttäisi kuitenkin asian huolellista käsittelemistä PTR –viranomaisten yhteistoimintaelimissä ja myös ministeriötasolla, mikä ei liene aikataulullisista syistä enää mahdollista, vaan tällöin ehdotettu PTR-lain muutos tulisi siirtää tästä esitysluonnoksesta jatkovalmisteluun.

Sami Rakshit
johtaja

Juha Vilkkö
tulliylitarkastaja

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

